

سال ۱۴۰۵ آغاز تاریخ دیگری در این سرزمین است نوروز معجزه تاریخی

با یادداشت‌هایی از پیشکسوتان فرهنگ، انسان‌شناسی و میراث‌فرهنگی:

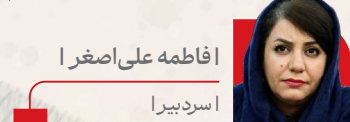
- سیدمحمد بهشتی: امسال با چهره‌ای جدید از نوروز مواجه‌ایم
- نعمت‌الله فاضلی: نوروز درخشان‌ترین پاسخ به رنج‌های ویرانگر است
- بهمن نامور مطلق: امسال بیش از هر سال دیگری به نوروز نیاز داریم

۳۰۲

سرمقاله

به نوروز بگوییم که امسال نیاید؟

او می‌پرسد: «نوروز امسال را چه می‌کنی؟» می‌خواند: «به نوروز بگویید که امسال نیاید...» به نوروز امسال فکر می‌کنم. نوروزی که از پس بلایا و جنگ‌های بی‌امان تاریخ هنوز زنده است. از میان قلب‌های خونین چه بسیار مردمان گذشته و خودش را چون سلاحی علیه تباهی به ما رسانده. چهره‌اش بهاری است. اصل حرفش

فاطمه علی‌اصغرا
 اسردييرا

اینترنت برای جست‌وجو وجود ندارد؛ تصویر محوی از پیرمرد افغانستانی را به یاد می‌آورم در بازاری آشفته از جنگ به خبرنگاری که از

موج حملات به خیابان بهار رسید، خیلی‌ها در میدان هفت‌تیر داشتند از مغازه‌های باز و نیمه‌بسته گل و شیرینی می‌خریدند برای سفره هفت‌سین. هنوز جنگ ایران و عراق را به یاد داریم؛ آژیر خطر بلند می‌شد، مردم به زیرزمین‌ها می‌رفتند، اما نوروز را جشن می‌گرفتند. اسناد و عکس‌ها شاهدان به‌حق آن‌اند. ما چگونه به استقبال نوروز نرویم؟

ادامه سرمقاله را در صفحه ۲ بخوانید.

این است؛ دوستی و صلح و امید. چگونه می‌شود به نوروز بگوییم نیاید؟ ۲۰ روز است آسمان ایران بی‌امان می‌غرد و زمین در خود می‌پیچد. بیش از چندین هزار غیرنظامی جانشان را از دست دادند، بسیاری از مردم خانه‌هایشان ویران شده. زنی در جوادیه می‌گوید وقتی سقف خانه‌اش ریخت، داشته خانه‌تکانی می‌کرده. در میان شیشه‌های پنجره فروریخته ساختمان‌های مسکونی خیابان ورشو زنی را با دستکش‌های قرمز دیدم که گریه می‌کرد. هفدهم اسفند وقتی

دبیر شورای عالی امنیت ملی به شهادت رسید

ایپام ما| دبیرخانه شورای‌عالی امنیت ملی در نخستین قفایق بامداد چهارشنبه، ۲۷ اسفند ۱۴۰۴، خبر شهادت «علی لاریجانی» را تأیید کرد.

دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی در پیامی که روی خروجی خبرگزاری‌ها قرار گرفت، خطاب به «ملت عزیز وسربلند ایران» نوشت: «بنده‌ی خدا، به خدا پیوست.»

در این پیام آمده است: «ارواح طیبه شهدا، روح مطهر عبد صالح خدا، شهید دکتر علی لاریجانی را در آغوش گرفتند و ایشان پس از عمری مجاهدت در راه اعتلای ایران و انقلاب اسلامی، سرانجام به آزروی دیرینه خود رسید، دعوت حق را لبیک گفت و با افتخار در سنگر خدمت به فیض گوارای شهادت نائل آمد؛ و به امام شهیدان رضوان، امیر مؤمنان علی علیه السلام، و قافله‌سالار شهادت و جهاد با آمریکا و اسرائیل، حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای، معلم شهید خود، حضرت استاد آیت‌الله مطهری و یاران شهیدش سیدحسن نصرالله و حاج قاسم سلیمانی پیوست.»

در ادامه این پیام آمده است: «نهایتاً در سرگزاه ماه مبارک رمضان به‌همراه فرزندش مرتضی، و نیز معاون امنیت دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، علیرضا بیات و جمعی از محافظان غیور، به درجه رفیع شهادت نائل آمدند.»

فقدان لاریجانی عزیز تلخ است

در همین حال رئیس‌جمهور در پیام تسلیت به مناسبت شهادت دبیر شورای عالی امنیت ملی نوشت: «فقدان لاریجانی عزیز ملت و ناگوار است، ولی پایمردی مردم غیور ایران و دست یافتن به پیروزی نهایی کام چنایتکاران صهیونیستی را تلخ‌تر خواهد کرد.»

«مسعود پزشکیان» در پیام تسلیت خود نوشت: «شهادت برادر فاضل، گرانتقد و عزیزم جناب آقای دکتر علی لاریجانی موجب تأثر و تأسفی عمیق شد. چهره ممتاز و ارزشمندی که در طول دوران جمهوری اسلامی در سنگرهای مختلف منشأ خدمات و ثمرات گسترده و متنوعی بود و در طی دوران همکاری طولانی در مجلس شورای اسلامی و دوره اخیر تصدی مسئولیت دبیری شورای عالی امنیت ملی از وی جز خوراخی، تزیینی، همراهی و دوراندیشی ندیدیم. بی‌تردید جبران این فقدان بسیار سخت و دشوار است.»

پزشکیان در ادامه پیام تأکید کرد: «شهید لاریجانی در آخرین سنگر و مسئولیت در دوره کوتاه خدمت در شورای عالی امنیت ملی تمام تلاش خود را برای گسترش صلح و امنیت در منطقه و ایجاد همدلی و تقویت برادری در میان کشورهای اسلامی به کار بست و چهره‌ای بین‌المللی در ساخت امنیت بین‌المللی و مقاومت از خود آفرید و آماج کینه رژیم توریستی صهیونیستی قرار گرفت.»

وزیر امور خارجه نیز در پیامی شهادت دبیر شورای عالی امنیت ملی را که در پی اقدام توریستی دشمنان سفاک آمریکایی-صهیونیستی به فیض عظیم شهادت نائل آمد، به محضر مقام معظم رهبری، خانواده معزز ایشان و ملت شریف ایران اسلامی تسلیت گفت.

در پیام «سیدعباس عراقچی» آمده است: «شهید دکتر لاریجانی از برجسته‌ترین چهره‌های سیاست ایران و نماد اعتدال، عقلانیت و ژرف‌اندیشی راهبردی بود و با سال‌ها تجربه ارزشمند در عرصه‌های داخلی و خارجی، به شخصیتی کم‌نظیر و اثرگذار در تصمیم‌سازی کشور بدل شده بود.»

«حسن روحانی» نیز در پیامی، ضمن تسلیت شهادت علی لاریجانی، نوشت: «در روزهایی که شاهد شهادت فرزندان غیور کشور و ضربات سنگین دشمن متجاوز به کشور عزیزمان هستیم، ازدست‌دادن امیدهای مدیریت برای نجات کشور اندوه ما را دوچندان می‌کند.»

رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز در پی شهادت علی لاریجانی در پیام تسلیتی نوشت: «بی‌شک خدمات ارزنده و تجربیات گسترده آن شهید والا مقام در عرصه‌های مختلف فکری، فرهنگی، رسانه‌ای و مدیریتی، از ایشان چهره‌ای جامع و اثرگذار ساخته بود که می‌توانست با نگاه اجماع‌ساز و اندیشه راهبردی خود در مسیر اعتلای کشور نقش‌آفرین باشد.»

شهردار تهران هم با صدور پیامی، شهادت علی لاریجانی را تسلیت گفت و بر نقش بی‌بدیش در مدیریت پیچیده‌ترین مسائل امنیتی کشور تأکید کرد.

همچنین جنبش مقاومت اسلامی حماس در بیانیه‌ی شهادت دبیر شورای عالی

امنیت ملی ایران را تسلیت گفت و حمله به

تهران را «تجاوز صهیونیستی-آمریکایی»

خواند که امنیت منطقه را تهدید می‌کند.

سال ۱۴۰۵ آغاز تاریخ دیگری در این سرزمین است

نوروز معجزه تاریخی

ایپام ما| بهار در چند قدمی است. امسال اما انتظار بهار شکل دیگری دار. ما دیگر آن آدم‌هایی که یک سال قبل چشم به راه بهار بودیم، نیستیم. ما سالی را پشت سر گذاشتیم پر از داغ و درد، پر از تلخی و رنج، پر از آتش و گلوله. حالا اما چیزی به نوروز نمانده است. همان آیین باشکوهی که یاریگر ایرانیان در تمام تاریخ پرفرازونشیب این سرزمین بوده، ما امروز در حالی به استقبال نوروز می‌رویم که بیش از همیشه به عناصر زندگی بخش این آیین نیاز داریم. در روزهایی که عزیزان بسیاری دیگر در کنار ما نیستند. در روزهایی که بسیاری از همشهریان ما خانه‌ای ندارند در پس بمباران‌های بی‌امان. روزهایی که بسیاری زخمی‌اند؛ زخمی بمب و گلوله. سالی که گذشت، برای بسیاری از ما تکرار دردناک همین زخم‌ها بود. زخم‌هایی که بمب و گلوله بر جانمان به جا گذاشتند. حالا اما نوروز مرهم است. مرهم تمام زخم‌های تاریخ ما. نوروز فرات تسکین ما باشد و یاری‌مان کند برای گذر از این رنج‌های بی‌امان. گذری که ما را پخته‌تر آبدیده‌تر و بزکتر و هم‌راه‌تر می‌کند. نوروز مبارک.

نوروز، درخشان‌ترین

پاسخ به رنج‌های ویرانگر است

انعمت‌الله فاضلی|

انسان‌شناس|

ملت‌ها در مقاطع مختلف پاسخی به بحران‌ها می‌دهند که گاهی به‌صورت آیین، تجلی و ظهور پیدا می‌کند. نوروز آیین بزرگی است که ایرانیان آن درباری مواجهه با مسائل و چالش‌ها و بحران‌ها و فاجعه‌ها آفریند. نوروز از آغاز آیینی بود که به ایرانیان کمک می‌کرد بتوانند بر شر ظلمت و تباهی فائق آیند. پاسخ جمعی، فرهنگی و تاریخی است به رها شدن از ابتدال و هر آنچه مغایر و مخالف زندگی و در تضاد با هستی است. از این زاویه اگر نگاه کنیم، نوروز هرگز برای تولید هیجان، ایجاد خلسه، بی‌تفاوتی، کرختی و سستی و یا واکنشی انفعالی به جهان نبوده است.

بنیان نوروز را باید بر این اساسی کرد که انسان تنیده در رنج است. رنج مرگ، بیماری، خشکسالی، قحطی، جنگ و رنج‌های دیگری که انسان را در طول حیات چند ده هزار ساله‌اش عذاب داده است. نوروز یکی از درخشان‌ترین پاسخ‌های جمعی انسان به رنج‌های ویرانگر است.

نوروز را اگرچه با شادی، هدیه، بخشش، نو شدن طبیعت و اعتدال بهاری، نو شدن زندگی و لباس وکلام تعریف می‌کنیم؛ در بطی و متن معنایی نوروز، تمام این نو شدن‌ها را هبرد فرهنگی جمعی و تاریخی ماست، تا بتوانیم در مواجهه با فاجعه‌ها و رنج‌های پایان‌ناپذیری که در ساختار هستی وجود دارد و لاجرم بر انسان تحمیل می‌شود، راهی برای تاب‌آوری، مقاومت و رهایی پیداکنیم.

نوروز آن‌گونه‌که ایروپجان بیرونی در شاهکارش «آثار الباقیه» شرح می‌دهد و من نیز در کتاب «نوروز نو» آن را به تفصیل آورده‌ام، همواره برای ایرانیان نماد گشایش و گشودگی بوده است. گشایشی که ایروپجان بیرونی- نایفه بی‌دیل تاریخ و تاریخ‌نگاری و گاهشماری- از آن سخن می‌گوید، نوعی گردگشایی است. گروه‌های ریز و درشتی که برای تکتک ما یا برای جمع و جامعه ایجاد شده است.

حکیم عمر خیام هم در «نوروزنامه» همین نکته را بیان می‌کند. خیام معتقد است ایرانیان نوروز را برای ارتقا و بهبود زندگی و مواجهه با چالش‌های ریز و درشت آن، ابداع کرده‌اند. خیام یکی از برجسته‌ترین قهرمانان نوروز است؛ کسی که توانست از راه مطالعات شگفت علمی و نجومی، روز اول فروردین را به‌عنوان نوروز تثبیت کند. سلطان جلال‌الدین ملکنشاه سلجوقی برپایه ری و نظر و نظیر فرمان داد از سال ۶۶۷ قمری در تمام گاهشماری ایران و دفاتر رسمی دیوانی، روز اول فروردین به نام نوروز ثبت شود. پیش از این تاریخ، نوروز در طول سال سیار بود و در فصل‌ها و روزهای متفاوت

می‌شود و حتی ویرانه‌ها را آباد می‌کند و دل‌های غم‌زده را توانمند. ایستادن در برابر رنج، مرگ و فاجعه را یاد می‌دهد.

نوروز هیچ‌گاه تعطیل نمی‌شود. بلکه هر سال می‌آید تا پیام بزرگ انسان را پیام روح‌های رهایی‌بخش را در جهان منتشر کند. نوروز فریاد شادی بشری آشنان شکوهمندی است که هرگز شکست نمی‌خورد. نوروز هرگز ماتم نمی‌گیرد. هرگز تمام نمی‌شود. می‌آید تا مرهی بر زخم‌ها باشد. تا نشانه‌ای از پایان‌ناپذیری انسان باشد.

نوروز سرجمع فضایل بزرگ انسانی انسان ایرانی است. مگر می‌شود خورشید را خاموش کرد؟ هرگز! نوروز خورشید معنایی است که هرگز خاموش نمی‌شود. هرگز به پایان نمی‌رسد. نوروز نماد آغاز است. آغاز نو شدن. نماد ظرفیت بی‌انتهای ذهن انسان است؛ ذهنی که همواره می‌تواند آغاز شود.

نوروز نماد آغاز شدن است و نوروز ۱۴۰۵ آغاز تاریخ دیگری در این سرزمین. نوروز بار دیگر پیام توانمندی و شکوه است. پیام اینکه ما می‌توانیم آغاز شویم. ما پایان نمی‌پذیریم. نوروز می‌آید تا به ما نشان دهد که می‌توانیم. ما را توانمند می‌سازد. ما را بالنده و باشکوه می‌کند. نوروز آمده است تا نماد پیروزی نور بر ظلمت، خیر بر شر و زیبایی بر زشتی باشد. نوروز ۱۴۰۵ اگرچه در فضایی می‌آید که دل‌های بسیاری از ما غم‌زده است. ابرهای تیره و تباهی بر این سرزمین سایه افکنده است. اما قدرت نوروز بر چنگنده‌ها غالب است. نوروز فراتر از نیروهای زمینی و توانمندتر از تمام تسلیحات جنگی است.

بنیان نوروز بر نیروهای عظیم و بی‌انتهای هستی و انسان است. بهار قدرت بی‌انتهای هستی را به نمایش می‌گذارد. وقتی درختان می‌توانند شکوفا شوند. چشمه‌ها می‌توانند دوباره جاری شوند. انسان هم می‌تواند شکوفا شود و بیافریند. نوروز پیوند خلّاقهٔ آسمان و طبیعت است. نوروز فضایی باشکوه از آفرینش است و در لحظه اعتدال بهاری خود را برای ما عیان و عریان می‌کند. اعتدال در کنار نو شدن، عالی‌ترین و آشکارترین معنای نهفته در هستی نوروز است. نوروز جشن است، نه هیجان. عاطفه‌های مثبت انسان است. پیروزی بر خشم، خنده، کینه‌ها، دشمنی‌ها و بی‌عزیزان را به پلشتی هاست. با آمدن نوروز در اعتدال بهاری، ما اعتدال را به یاد می‌آوریم و تمرین می‌کنیم.

بشر نمی‌تواند نوروز را کنار بگذارد؛ چراکه گرانباترین میراث معنایی جهان بشریت است. کوه نوری است از تمام فضیلت‌ها و زیبایی‌هایی که بشر می‌تواند آن را تصویر کند. نوروز رازان که نمادهای زندگی و آفرینش و نمادهای مراقبت و پاکی هستند، نمایندگی می‌کنند. نوروز را کودکان که نماد معصومیت و امید می‌شود نوروز بیاید و ما نیاییم. ما می‌آییم همراه با نوروز

انسانی را پر از انرژی می‌کنند. کودکان در خانه و خانواده، در خیابان و محله، در گوشه‌گوشه زندگی، با آمدن نوروز نیروهای قدرتمندی می‌شوند که گویی هرکدام شعاع وجودی بزرگی پیدا می‌کنند. با لباس‌های نو و چشمانی پر از امید، فریاد می‌زنند تا من کودک هستم. خدای عالمیان به ما امید دارد. به من نگاه کن، من تا هستم، امید هست و زندگی جاری است. نوروز نیروی عظیم فرودستان است. آنها که داغ دیده‌اند. آنها که از دست داده‌اند. آنهاکه چیزی ندارند. نوروز آنها را بازیگران صحنه پر مهر خانه‌ها، خانواده‌ها و مردمان ایران زمین می‌کند. ما به سراغشان می‌رویم. در آغوش می‌گیریمشان. مهر می‌ورزیم. دل‌هایمان برایشان می‌تپد و به یادشان می‌آوریم.

فقیران، بیماران، آسیب‌دیدگان. داغ‌داران. آنها ناگهان در نوروز بازیگران بزرگی می‌شوند. آنها که در روزهای طولانی سال به حاشیه رانده شده یا طرد شده بودند، با آمدن نوروز به صحنه می‌آیند. دیده می‌شوند. بازیگران مهر می‌شوند. نوروز بر آنها می‌تابد. فضایی از عشق، مراقبت و زیبایی را در ارتباط با فرودستان خلق می‌شود.

نوروز بازیگران بزرگی دارد. در دنیا رفتگان هم بازیگران بزرگ صحنه پرشکوه نوروز هستند. آرامستان‌ها در نوروز از چهارشنبه‌ای که مردمان روح رفتگان را به یاد می‌آورند تا لحظه باشکوه تحویل سال که دعاها خوانده می‌شوند و دست‌ها به آسمان می‌رود، پر از نور می‌شوند. مادر بزرگ‌ها و پدر بزرگ‌هایی که رفته‌اند، شهیدانی که پرواز کرده‌اند و همه آنها که جسمشان در کنار ما نیست، روحشان در نوروز دوباره زنده می‌شود و به خانه‌های ما می‌آیند. خاطراتشان، عکس‌ها و فیلم‌هایشان، سخن و پندشان، تجربایشان همه با آمدن نوروز دوباره زنده می‌شود. آنها در نوروز مرده نیستند، زنده‌اند و در کنار ما هستند.

روح‌هایی که قرن‌ها پیش از میان ما رفته‌اند هم بازیگران عظیم نوروز هستند. نوروزیان با آمدن نوروز آنها را صدا می‌زنند و یادایشان را می‌شوند. با آمدن نوروز از فردوسی بزرگ، خیام، انورجانب، ابن‌سینا تا شاعران بزرگی چون حافظ و سعدی و و سیمین بهبهانی و نویسندگان بزرگ، سخن، صدا، ندا و نوای نیروبخش نوروزی‌شان در دل‌های ما زنده می‌شوند. این بازیگران بزرگ را در نوروز به صحنه می‌آوریم تا شکوهی عظیم از قدرت انسان، زیبایی، سازندگی، مهر و مادرانگی؛ از قدرت شکوه اخلاق و معنویت؛ از قدرت و توانایی بی‌انتهای خلاقیت بشر و از قدرت صلح و امید و آشتی به نمایش بگذاریم.

نوروز نیرومندترین سلاح ایرانی و انسان نوروزی است. بازدارنده‌ترین نیروی عظیم تاریخی ماست که مانع از ویرانی

به نوروز بگوییم که امسال نیاید؟

کارشناسی داشتیم. ما از غزه نوشتیم و کودکانی که در یک قدمی قحطی بودند، با تصویری از قایلمه‌های خالی و جان‌های کوچک بی‌تاب. ایران خانه ما بود؛ پس از حمله زنجیره‌های انسانی نوشتیم که برای حفظ هویت ملی شکل می‌گرفت تا بگوییم ما چقدر وطنمان را دوست داریم. وقتی جنگ دوازده‌روزه شد. ایستادیم، جنگ را بشر مطلق خواندیم و از قلب‌هایی نوشتیم که برای توله‌خرس گمشده پردیسان بودیم. وقتی جگرمان خون دست‌وپاهای کوچک بی‌صاحب بود، از سکوت کودکان گمشده در صدای موشک‌ها نوشتیم. ما دست برداشتیم از کیان این سرزمین. این‌طور بگویم که حتی وقتی از آوار جنگ بیرون آمدیم، باز پیگیر توله‌خرس گمشده پردیسان بودیم. خرس سیاه کوچکی که هرگز پیدا نشد. چقدر از نابایها گفتیم؛ یکی‌شان پلمپ خانه اندیشمندان. خانه‌ای که حالا زخم‌خورده جنگ شده است، بعد از انفجار ساختمان مجاورش. به چشم خود دیدم چگونه در ورودی‌اش شکسته و شیشه‌هایش سالن خاطره‌انگیزتزش فروریخته؛ سالتی که همواره از نشست و گفت‌وگو برای بالندگی ایران پر از جمعیت می‌شد.

روزهایی را به یاد می‌آورم که مردم برای نجات جنگل‌های شمال که در آتش می‌سوختند، داوطلبانه به دل شعله‌ها زدند. آیا آنگدگان ما را به یاد می‌آورند؟ ما که در هوای آلوده تهران را نفس کشیدیم و علیه مازوت‌سوزی لجام‌گسیخته و خودروهای فرسوده نوشتیم؟ ما می‌بقرار رنج‌های زنان افغانستانی بودیم؟ ما که به سوگ نخلستان‌های بی‌آب نشستیم؟ ما که نگران گردشگری ایران بودیم و کسب‌وکارهای آنلاینی که متضرر شدند. «پی‌پس» به سینماها آمد و سالن‌ها، بعد از مدت‌ها رکود، پر شدند و ما آن را تحلیل

